

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Евдокия Михайлова Станева

Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Н. Пушкарров”, София

по конкурса за доцент по професионално направление 6.2. Растителна защита - научна специалност 04.01.10. Растителна защита – ентомология, обявен от Института по фуражни култури, гр. Плевен, обнародван в ДВ бр. 93/25 ноември 2011 г., с кандидат гл. ас. д-р Ивелина Миткова Николова

На обявения конкурс за академичната длъжност „доцент” като единствен кандидат се явява д-р Ивелина Миткова Николова. Тя е родена през 1973 г. в гр. Русе. През 1996 г. завършва Висшия селскостопански институт, гр. Пловдив, специалност агроинженерство – растителна защита и придобива квалификация инженер-агроном по растителна защита.

Научната си дейност г-жа Николова започва през 2001 г. в Института по фуражни култури, където работи и понастоящем. Дисертацията ѝ за присъждане на образователната и научна степен „доктор” (2007 г.) е на тема „Проучване върху вредната ентомофауна по соята (*Glycine max* L.) и борбата с икономически важните непирятели”.

Участвала е в разработването на 9 проекта към СА (1999-2013 г.), 1 проект към МО (2006-2010 г.) и 2 проекта по линия на международно сътрудничество - с Института по растениевъдство в гр. Харков, Украйна (2006-2010 г.) и с Луганския университет (2011-2016 г.). Изкарала е курсове по английски език (2001-2003 г.) и е специализирала в Института по растениевъдство в гр. Харков (2008 г.). От октомври 2008 г. до март 2010 г. е ръководител на отдел Технология и екология на фуражните култури. Член е на СУ в България, клон Плевен.

Д-р Николова участва в конкурса с 37 научни публикации, 4 научно-популярни статии и 2 технологии в съавторство в колектив. Раздел 1 от списъка на научната продукция включва автореферата на дисертацията и 3 публикации, свързани с нея. Научните статии (33 бр.) (раздел 2) са публикувани в наши (23 бр.) и чужди (10 бр.) списания и сборници; от последните 8 са от международни научни форуми. Представени са и две технологии, приети от Експертен съвет – за производство на фураж от люцерна (протокол № 4/13.06.2006 г.) и за производство на соя (протокол № 15/11.04.2008 г.).

От научните публикации 10 са на английски език, 9 са отпечатани на български и на английски език и 1 на руски език; 10 са отпечатани в чужди списания и сборници. Осем от публикациите са самостоятелни, в 22 тя е първи, в 8 – втори и в 3 – трети автор.

Считам, че статия № 3 (раздел 2.1) „Установяване на оптимална сеитбена норма и срок на сеитба при зимен фий (*Vicia villosa* R.) за

производство на фураж” не отговаря на конкурса за доцент по научна специалност ентомология.

В общ план научно-изследователската дейност на д-р Николова обхваща проучвания върху видовия състав, популационната плътност и стопанското значение на икономически важни неприятели по зърнено-бобови и многогодишни бобови фуражни култури, разработване на методи и средства за борба с тях в т.ч. и възможности за комбинирано използване на инсектициди с минерални торове и биологично активни вещества.

От научно-изследователската работа на кандидата и получените резултати се вижда комплексния и целенасочен характер на изследванията.

В по-голямата си част резултатите съдържат научни и научно-приложни приноси, по-важни от които са следните:

- Проучен е видовия състав и популационната динамика на непирятелите от разрад Thysanoptera в агроценозата на соята за района на Плевен; от установените 17 вида трипси *Thrips tabaci* L. е доминантен

- Установен е видовия състав и ролята на полезните видове трипси по соята

- Проучен е видовия състав и популационната динамика на икономически важни непирятели при пролетен фуражен грах, пролетен фуражен фий и люцерна, като е установена степента на повреда от доминантните видове

- Установена е зависимост на срока на сеитба, системата на отглеждане и прибиране на зимния фуражен грах и популационната плътност и степента на повреди от граховия зърнояд – *Bruchus pisi* L. и граховата листна въшка - *Acythosiphon pisi* Kalt.

- Изпитана е устойчивостта на 10 сорта соя към нападение от вредни дървеници, цикади и трипси и на 8 украински сорта пролетен фуражен грах към нападение от грахов зърнояд и бобов петточков хоботник – *Thyichius quinquepunctatus* L. и е направен биохимичен анализ на повредените семена. Излъчени са сортове с добра толерантност, които могат да се използват в селекцията като източници на устойчива зародишна плазма

- Изпитано е действието на инсектицидите гаучо ФС 600, фурадан 35 СТ и крайцер 350 ФС за предсеитбено третиране на семена на пролетен фуражен грах и пролетен фий срещу комплекса от непирятели през периода на поникване на растенията и стъблообразуване

- Установена е висока ефикасност на регент 800 ВГ срещу граховия зърнояд при пролетен фуражен грах

- Установено е, че добавянето на растежния стимулатор атоник към инсектицидите фурадан 35 СТ и гаучо 600 ФС за предсеитбено третиране на семена от пролетен фуражен грах повишават ефикасността им срещу видовете от род *Sitona* в сравнение със самостоятелното им приложение; увеличава се броят на формираните грудки, височината на растенията, плътността на посева и добива от зърно и суха маса

- Изпитано е третиране с комбинация от конфидор 70 ВГ, атоник и листен тор мастербленд за борба срещу непирятели от разреди *Homoptera* и *Thysanoptera* при пролетен фуражен грах; установени са най-подходящите фази от развитието на културата за провеждане на третиране и влиянието върху продуктивността на граха

- Установено е, че при пролетен фуражен фий конфидор 70 ВГ има висока ефикасност срещу неприятелите от разреди *Homoptera* и *Thysanoptera*. Комбинациите на конфидор 70 ВГ с атоник и конфидор 70 ВГ с мастербленд, прилагани двукратно във фази бутонизация и цъфтеж намаляват числеността на непирятелите и повишават продуктивността на растенията

- Установен е икономическия ефект от приложението на перпарати с различно биологично действие при пролетен фуражен грах и пролетен фий. При производство на фураж и зърно от пролетен фуражен грах рентабилно е приложението на конфидор 70 ВГ и мастербленд във фаза бутонизация на растенията, а при пролетен фуражен фий на конфидор 70 ВГ и атоник.

Приемам представената справка за научните и научно-приложните приноси на д-р Николова за достоверна.

От представения списък на цитиранията приемам 22 (1 е на статия № 3 (раздел 2.1), посочена по-горе в изложението). От тях 10 са в български, 6 в международни научни списания и 5 в докторски дисертации; цитирана е и технологията за производство на семена от люцерна.

Като бележка може да се посочи липсата на контрола при изчисляване ефикасността на препаратите при някои от проведените опити (№№ 2.1.4; 2.1.12 и др.)

Заклучение

Гл. ас. д-р Ивелина Николова работи 10 години като ентомолог по зърнено-бобовите фуражни култури. На конкурса се представя с достатъчна по обем и качество научна продукция, която я представя като изграден научен работник. Изследванията са актуални, резултатите са интерпретирани правилно и са обработени с подходящи статистически методи. Научните и научно-приложните приноси обогатяват ентомологичната наука и дават възможност за приложението им в съвременните растително-защитни технологии за борба с непирятелите при зърнено-бобовите фуражни култури.

Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемото Научно жури да присъди на гл. ас. **Ивелина Николова** академичната длъжност "доцент" по ентомология – научна специалност Растителна защита и внесе за утвърждаване пред НС на Института по фуражни култури, Плевен.

Изготвил:.....
(доц. д-р Е. Станева)